03/12/2020

«Όταν έκλειναν τις εκκλησίες…»

/ Ορθόδοξες Προβολές

«Όταν έκλειναν τις εκκλησίες…» τιτλοφορείται το επίκαιρο, ιστορικό – θεολογικό κείμενο που δημοσιεύεται εκ μέρους της Αδελφότητος Θεολόγων “Ο ΣΩΤΗΡ”, το οποίο αναφέρεται στον ύπουλο διωγμό της Εκκλησίας εκ μέρους του Σοβιετικού Καθεστώστος στη Ρωσία και τα “έντεχνα” μέτρα που λαμβάνονταν απο το Κράτος για την ουσιαστική εξόντωση κάθε ορθοδόξου αναπνοής και εκκλησσιασμού του λαού του Θεού.

ΔΙΑΒΑΣΤΕ ΤΟ ΚΕΙΜΕΝΟ:

Ἤθελαν νὰ κλείσουν τὶς ἐκκλησίες. Νὰ ξεριζώσουν τὴν πίστη ἀπὸ τὴν ψυχὴ τοῦ λαοῦ. Ὄχι ὅμως μὲ κάποιον φανερὸ καὶ αἱματηρὸ διω-γμό, ὅπως παλαιότερα, ἀλλὰ μὲ ὕπουλο τρόπο, μὲ σύστημα καὶ τέχνη. Ψήφισαν λοιπὸν νέους νόμους, δημιούργησαν εἰδικὲς Ἐπιτροπὲς καὶ ἄρχισαν τὸ ἔργο τους.

Ἕνας ἀπὸ τοὺς νόμους ἔλεγε ὅτι ναὸς ποὺ δὲν λειτουργεῖ γιὰ ἕξι μῆνες, πρέπει νὰ κλείνει. Ἔστελναν λοιπὸν στὸ χωριὸ μία ὑγειονομικὴ Ἐπιτροπὴ γιὰ νὰ ἐξετάσει ὅλους τοὺς χωρικούς. Ἐξέταζαν καὶ τὸν ἱερέα, ἔβγαζαν διάγνωση ὅτι «εἶναι φυματικὸς» καὶ ἔδιναν τὴν ἐντολή: «πρέπει νὰ ἀπομονωθεῖ στὸ Σανατόριο. Θὰ παραμείνει ἐκεῖ τουλάχιστον ἕνα χρόνο. Στὸ διάστημα αὐτὸ ἡ ἐκκλησία του θὰ εἶναι κλειστή»[1]!

Ἄλλος νόμος ἔλεγε ὅτι πρέπει νὰ ἀναστέλλεται κάθε «δραστηριότητα ποὺ ἐξασκεῖται κάτω ἀπὸ τὸ κάλυμμα τῆς διδασκαλίας θρησκευτικῶν δογμάτων ἢ τῆς τελέσεως θρησκευτικῶν τελετῶν καὶ ἡ ὁποία εἶναι δυνατὸν νὰ προκαλέσει βλάβη στὴν ὑγεία τῶν πολιτῶν». «Ἡ ὀργάνωση καὶ διοίκηση ὁμάδας (ποὺ ἐξασκεῖ τέτοιες δραστηριότητες) ...ὅπως καὶ ἡ στρατολόγηση ἀνηλίκων σὲ τέτοια ὁμάδα ἔχει ὡς συνέπεια τὴ στέρηση τῆς ἐλευθερίας γιὰ πέντε χρόνια»[2]. Στὸν Βορρᾶ, ἐκεῖ ποὺ οἱ θερμοκρασίες κατὰ τὴ διάρκεια τοῦ χειμώνα ἔπεφταν πολὺ κάτω ἀπὸ τὸ μηδέν, ὑπῆρχαν ναοὶ ποὺ δὲν μποροῦσαν νὰ προμηθευθοῦν καύσιμα, διότι δὲν τοὺς τὸ ἐπέτρεπε τὸ κράτος. Σύμφωνα μὲ τὸν νόμο, ἔπρεπε νὰ σταματήσουν τὶς θεῖες Λειτουργίες. Ὁ ἱερέας ὅμως λειτουργοῦσε καὶ ὁ λαὸς συμμετεῖχε ἔστω καὶ μὲ -20° C! Ἀκολουθοῦσε λοιπὸν σύλληψη καὶ φυλάκιση τοῦ ἱερέως καὶ κλείσιμο τοῦ ναοῦ[3]. Στὸ Γκόρκι (Gorki) εἶχαν μείνει ἀνοικτοὶ μόνο τρεῖς ναοὶ γιὰ νὰ ἐξυπηρετοῦν 120.000 Ὀρθόδοξους Χριστιανούς! Κι ἦταν συγ-κινητικὸ νὰ βλέπει κανεὶς τοὺς ναοὺς αὐτοὺς κατάμεστους καὶ χιλιάδες πιστοὺς νὰ στέκονται ἔξω – ἀκόμη καὶ μὲ ἄγριο χειμώνα –, νὰ ἀρρωσταίνουν ἀπὸ τὸ κρύο καὶ παρ’ ὅλα αὐτὰ νὰ μὴν παύουν νὰ ἐκκλησιάζονται[4].

Βέβαια τὸ σοβιετικὸ καθεστὼς συνέχιζε τὸν ὕπουλο διωγμὸ ἐπιστρατεύον-τας διάφορα μέτρα: βαριὰ φορολογία γιὰ τὴν ‘Εκκλησία, μεταθέσεις ἱερέων καὶ παύση διορισμῶν, ἀπαγόρευση νὰ ἐξυπηρετοῦν οἱ ἱερεῖς περισσότερες ἀπὸ μία ἐνορία κ.ἄ. Σὲ ἄλλη περίπτωση ἔκλεινε τὶς ἐκκλησίες μὲ ἐντολὴ τῆς πολεοδομικῆς ὑπηρεσίας, ἡ ὁποία χαρακτήριζε τὸ κτήριο τοῦ ναοῦ ἀπαρχαιωμένο καὶ ἀκατάλληλο, ἐνῶ ἀλλοῦ τολμοῦσε ἀκόμη καὶ τὸ γκρέμισμα ναῶν, προκειμένου νὰ κτισθοῦν σχολεῖα, γυμναστήρια, κινηματογράφοι κλπ.

Μεγάλη δοκιμασία γιὰ τοὺς Χριστιανοὺς τῆς Ρωσίας ποὺ ὑπέστησαν αὐτὸν τὸν διωγμὸ γιὰ ἑβδομήντα δύο ὁλόκληρα χρόνια (1917-1989). Τὸ πιὸ τραγικὸ ὅμως εἶναι ὅτι, ἐνῶ συνέβαιναν ὅλα αὐτά, ἀπὸ τὴ διοίκηση τῆς Ἐκκλησίας δὲν ὑπῆρχε

καμία οὐσιαστικὴ ἀντίδραση. Ἔγραφαν τότε μὲ πόνο δύο ἱερεῖς σὲ μνημειώδη ἐπιστολή τους πρὸς τὸν τότε Πατριάρχη Μόσχας: «Οἱ περισσότεροι ἀπὸ τοὺς Ἐπισκόπους τῆς Ρωσικῆς Ἐκκλησίας δὲν βρῆκαν τὸ θάρρος νὰ ἀναλάβουν τὴν ὑπεράσπιση τῶν πιστῶν τους... Εἶχαν καθῆκον νὰ ὑπερασπίσουν τὶς ἐκκλησίες... Εἶχαν ἐλευθερία ὄχι μόνο γιὰ νὰ διαβιβάσουν τὶς διαμαρτυρίες τῶν πιστῶν στοὺς ἁρμοδίους, ἀλλὰ ἀκόμη νὰ προβοῦν καὶ οἱ ἴδιοι σὲ ἐνέργειες πρὸς τὶς πολιτικὲς Ἀρχὲς γιὰ νὰ σταματήσουν τὴν παρανομία... Τὸ παράδειγμα ἑνὸς Ἐπισκόπου ὅπως ὁ Σεβασμιώτατος Ἑρμογένης, Ἀρχιεπίσκοπος τῆς Καλούγκα (σ.σ. πρωτύτερα διετέλεσε Ἀρχιεπίσκοπος Τασκένδης), στὴν περιφέρεια τοῦ ὁποίου οὔτε ἕνας ναὸς δὲν ἔχει κλείσει, ἀποδεικνύει ὅτι ἐκεῖ ὅπου ὁ Ἐπίσκοπος ἔδειχνε ἀρκετὸ θάρρος καὶ ζῆλο πρὸς ὑπεράσπιση τοῦ ποιμνίου του, ἡ παρανομία ὑποχωροῦσε. Δέκα χιλιάδες ναοὶ καὶ δεκάδες μοναστηριῶν κλεισμένων μαρτυροῦν, κατὰ τρόπο ἀναντίρρητο, ὅτι τὸ Πατριαρχεῖο Μόσχας δὲν ἐξεπλήρωσε τὸ καθῆκον του ἀπέναντι τοῦ Χριστοῦ καὶ τῆς Ἐκκλησίας, διότι οἱ ἄθεοι, μόνο ἀφοῦ βεβαιώθηκαν ὅτι οἱ ἐκκλησιαστικὲς ἀρχὲς θὰ σιωπήσουν, μπόρεσαν νὰ κλείσουν τοὺς ναοὺς τοῦ Θεοῦ»[5].

Ἐνῶ ὅμως ἡ ἐκκλησιαστικὴ διοίκηση – πλὴν φωτεινῶν ἐξαιρέσεων – ὑποτάχθηκε ἄνευ ὅρων, οἱ ἁπλοὶ ἄνθρωποι, κλῆρος καὶ λαός, δὲν ἔμειναν ἀδρανεῖς. Διαμαρτύρονταν μὲ κάθε νόμιμο τρόπο καὶ ὁρισμένες φορὲς προέβαιναν σὲ δυναμικὴ ὑπεράσπιση τῶν χώρων λατρείας. Συγκλονιστικὸ ἦταν τὸ θέαμα ἁπλῶν γιαγιάδων, οἱ ὁποῖες ξάπλωναν κατὰ δεκάδες στοὺς δρόμους, προκειμένου νὰ ἐμποδίσουν τὶς μπουλντόζες νὰ περάσουν καὶ νὰ κατεδαφίσουν τοὺς ναούς. Πόσοι ναοὶ σώθηκαν ἀπὸ τὴ σθεναρὴ καὶ θαρραλέα στάση αὐτῶν τῶν γυναικῶν[6]! Στὸ Κίεβο, ὅταν ἔγινε γνωστὸ ὅτι ὑπῆρχε σχέδιο νὰ κατεδαφισθεῖ ὁ ἱερὸς ναὸς τοῦ Ἁγίου Ἀνδρέου, συγκεντρώθηκαν περὶ τὶς 100 γυναῖκες, κλείσθηκαν μέσα στὸν ναὸ καὶ δὲν ἐννοοῦσαν μὲ τίποτε νὰ τὸν ἐγκαταλείψουν. Οἱ κρατικὲς ἀρχὲς στὴν ἀρχὴ τὶς ἄφησαν, ὅμως ὕστερα ἀπὸ λίγες ἡμέρες ἀστυνομικὸ ἀπόσπασμα τὶς ἔβγαλε ἔξω μὲ τὴ βία καὶ ὁδήγησε τὶς μὲν νέες σὲ καταναγκαστικὰ ἔργα, τὶς δὲ γερόντισσες σὲ ψυχιατρεῖα[7]...

Τέσσερις γυναῖκες στὸ Ἰβάνοβο τῆς Σοβιετικῆς Ἑνώσεως ἄρχισαν τὴν ἄνοιξη τοῦ 1989 ἀπεργία πείνας πρὸ τῶν πυλῶν τοῦ ἐνοριακοῦ ναοῦ τους, ἀπαιτώντας ἀπὸ τὶς Σοβιετικὲς Ἀρχὲς νὰ ἐπιτρέψουν τὴν ἐκ νέου λειτουργία του. Ἑκατοντάδες στὴν ἀρχὴ κι ἔπειτα χιλιάδες πιστοὶ τάχθηκαν στὸ πλευρὸ τῶν γυναικῶν ποὺ ἀπεργοῦσαν, κατορθώνοντας νὰ κινητοποιήσουν τὴν παγκόσμια κοινὴ γνώμη γιὰ τὸ δίκαιο αἴτημά τους... Κι ἐνῶ τὶς τέσσερις πρῶτες γυναῖκες ποὺ εἶχαν ἀρχίσει τὴν ἀπεργία πείνας τὶς ἔκλεισαν σὲ ψυχιατρεῖο γιὰ θεραπεία, τὸ αἴτημά τους συνέχιζε νὰ ἀπασχολεῖ τὸν διεθνὴ τύπο, μέχρι ποὺ μεταδόθηκε ἡ θριαμβευτικὴ εἴδηση: Ὁ χριστιανικὸς ναὸς δὲν θὰ κατεδαφισθεῖ, δὲν θὰ μετατραπεῖ σὲ μουσεῖο· ἀντίθετα, θὰ ἐπισκευασθεῖ καὶ θὰ λειτουργήσει καὶ πάλι ὡς Οἶκος Θεοῦ καὶ ἱερὸς

χῶρος θείας Λατρείας[8].

Θαυμαστὴ εἶναι καὶ ἡ περίπτωση τῆς μητέρας ποὺ ἔντυνε τὴ δωδεκάχρονη κόρη της γριούλα, βάζοντάς της μακριὰ φουστάνια, σκεπάζοντας μὲ ἕνα σάλι τὸ κεφάλι της καὶ δίνοντάς της νὰ βαστᾶ ἕνα ραβδὶ στὸ χέρι, προκειμένου νὰ ξεφύγει ἀπὸ τὴν ἀπαγόρευση τῆς συμμετοχῆς παιδιῶν σὲ ὁποιονδήποτε ἐκκλησιασμό[9].

Ἀναρίθμητα εἶναι τὰ περιστατικὰ ποὺ φανερώνουν τὴν ἀκλόνητη πίστη τῶν ἀνθρώπων ἐκείνων σὲ περίοδο εἴτε φανεροῦ εἴτε κρυφοῦ διωγμοῦ.

Αὐτὰ στὴ Σοβιετικὴ Ἕνωση τότε…

1. Σόλωνος Γ. Νινίκα, Ὁ νέος διωγμὸς κατὰ τῆς θρησκείας εἰς τὴν Σοβιετικὴν Ρωσίαν, Ἀθῆναι 1966, σελ. 11.
2. Ἐφημερίδα «Σοβιετικῆς Κυβερνήσεως» Ἰούλιος 1962, ἄρθρον 227· στό: Σόλ. Γ. Νινίκα, ὅ.π., σελ.11.
3. Ἐφημερίδα «La Croix» (19-3-1964)· στό: Σόλ. Γ. Νινίκα, ὅ.π., σελ. 11.
4. Νικολάου Π. Βασιλειάδη, Τὸ λυκόφως τοῦ Μαρξισμοῦ, Ἀθῆναι 19866, σελ. 358-359.
5. Νικολάι Ἐσλίμαν, ἐφημ. Ἱ. Ν. Παναγίας Μεσιτρίας & Γκλὲμπ Γιακουνίν, ἐφημ. Ἱ. Ν. Εικόνος Παναγίας Καζάν, Ἀνοικτὴ Ἐπιστολὴ πρὸς τὸν Ἁγιώτατον Πατριάρχην Μόσχας καὶ πάσης Ρωσίας Ἀλέξιον, στό: Σόλωνος Γ. Νινίκα, «Ἁγιώτατε! Τὰ τοῦ Θεοῦ τῷ Θεῷ» (Τρεῖς χαρακτηριστικαὶ ἐπιστολαὶ δύο Ρώσων ἱερέων πρὸς τὸν Πατριάρχην Ἀλέξιον καὶ τὴν Ἱεραρχίαν), Ἀθῆναι 1968, σελ. 22-23.
6. Τὸ μαρτύριο καὶ ἡ μαρτυρία τῆς Ὀρθοδοξίας στὴν Ρωσία σήμερα (μτφρ. ἐκ Ρωσικῆς Ἡσυχίου μοναχοῦ), Ἀθῆναι 1984, σελ. 95-96.
7. Σόλωνος Γ. Νινίκα, Ἡ πνευματικὴ ἀντίσταση τοῦ ρωσικοῦ λαοῦ, Ἀθῆναι 1991, σελ. 88.
8. Σόλωνος Γ. Νινίκα, ὅ.π., σελ. 88-89.
9. F. George – Gr. Palmer, Αὐτοὶ δὲν ὑπέκυψαν, ἐκδ. «Ἡ Δαμασκός», Ἀθῆναι 1954, σελ. 196.